

Detta är det enda foto som Föreningen Krafttaget känner till på Johan Alfred Stockhaus. Att han var en stor och kraftig man är det ju ingen tvekan om.

Erik Ekström tecknade många Boxholmsmotiv, och denna teckning av Stockhaus har Erik gjort. Motivet föreställer Stockhaus dragande sin kärra med sitt bohag.

Huset som Stockhaus lät uppföra låg på tomt nummer 19, men idag är adressen Dalagatan 15. Tavlån på stugan är målad 1904, signaturen är I.G. Den hänger hemma hos Sivert Sjögren och Birgitta Karmemyr och som idag bor i huset.

Stockhaus – en riktig kraftkarl

Minnet efter den urstarka bruksarbetaren lever kvar

BOXHOLM (LT)

När ett tivoli besökte Boxholm skulle Stockhaus utmana en brottare och han lyfte upp honom i luften och kastade honom handlöst på mattan. Det finns många historier om den sega och urstarka Johan Alfred Stockhaus, en man som kom till Boxholm 1882. Stockhaus lär ha vägt 172 kilo, och det var antagligen mest muskler...

Det finns en och annan person i Boxholmstrakten som stannat kvar i medvetandet länge hos många boxholmare. Det kan vara personer som utmärkt sig på ett eller annat sätt, och många av de personerna kan man ta del av på föreningens Krafttagets hemsida. Där bevaras minnet av de ibland märkliga eller lite udda personerna.

En ovanlig person som levde i Boxholm kring förra sekelskiftet hette Johan Alfred Stockhaus. Han föddes den 21 januari 1862 i Järnboås, Örebro län och han kom till Flemminge 1882, och han var då inflyttad från Hallingeberg i Kalmar län. I början av 1900-talet lät Stockhaus uppföra en egen bostad i förstaden till Boxholm. Det var tomt nummer 19, vilket är detsamma som nuvarande Dalagatan 15. Köpekontraktet för tomten skrevs under av

bland annat C. P. af Burén och Johan Alfred Stockhaus den 15 november 1900. Idag bor Sivert Sjögren och Birgitta Karmemyr i villan som Stockhaus lät uppföra och de visade upp det gamla kontraktet för Länsstidningen.

Knut "Sparta" Hallin skrev om Stockhaus 1968, och tack vare detta vet vi en del om den märkliga – och urstarka – Stockhaus, och denna artikel bygger på Knut Hallins fakta.

Stockhaus lär ha varit en av de starkaste karlar som någonsin levt i vårt land. Han var en 172 kilo tung rese med armar tjocka som timmerstockar och en väldig kropp som bestod huvudsakligen av muskler och senor. Snäll och vänlig var han också enligt Knut Hallin.

I yngre dagar arbetade Stockhaus som hopslagare i smedjan. Där fick han ofta visa prov på sin stora styrka och han kastade med järnbitarna som om de varit av papper.

Det finns en del historier om Stockhaus som berättar om hans enorma styrka. Vid ett tillfälle var han och några kamrater sysselsatta med källgrävning. Kamraterna lär ha fått slita hårt för att hänga med i den väldige resens tempo.

En dag föll en stor stenbumling ned i en just påbörjad källa, och det bar sig inte bättre än att en av kamraterna fick foren i kläm under stenen.

Kamraterna jobbade och slet med spadar och spett för att få undan stenen men det gick inget vidare. Stockhaus, som följt kamraternas ansträngningar, tyckte efter en stund

Stockhaus såg hur olika karlar förgäves gjorde sina försök att få klumpen till toppen. Då stegade han själv fram till kraftmätaren, fattade klubban med en hand och slog till."

att tiden var mogen för att ingripa. Han uppmanade därför sina kamrater att dra sig undan till ett mindre arbetsamt ställe och därefter steg han ned i den meterdjupa gropen. Stockhaus tog ett djupt andetag, fannade sedan stenen med sina grova armar och lyfte den stora stenbumlingen upp på kanten av gropen, dock inte utan ansträngning...

"Det var ett hårt tag det här", kommenterade Stockhaus, och satte sig sedan på gropkanten för att pusta ut.

En annan historia handlar om när han jobbade i ett grustag och ett ras inträffade som begravnade honom helt och hållet. Egensinnig till sin läggning hade han helt ignorerat kamraternas varningar. Tre kamrater arbetade febrilt för att hjälpa Stockhaus och med

förenade ansträngningar lyckades de gräva fram huvudet på honom. "Gräv bara tills jag får armarna fria", pustade Stockhaus.

Kamraterna förvånades över att jätten ännu var vid liv men så småningom var även hans armar fria och den ganska medtagne kraftkarlen lyckades därefter själv befria sig från grusmassan.

Hade jag fått vara kvar en stund till hade jag kanske svimmat", grymtade den befriade bjässen, varefter han lade sig en stund för att vila.

Därefter såg han sig omkring och sa att "nu får det vara nog för idag" och därefter tog han sin matsäckskorg och gick sakta men med stadiga steg hemåt.

Ett tivoli kom till Boxholm och där kunde man visa sin styrka genom att slå med en klubba så att en klump for upp i toppen. Stockhaus såg hur olika karlar förgäves gjorde sina försök att få klumpen till toppen. Då stegade han själv fram till kraftmätaren, fattade klubban med en hand och slog till. Apparaten blev därefter obrukbar.

När Stockhaus började bli till ären beslöt han sig för att flytta. Han lassade sitt bohag på en fyrhjulsvarv och han skulle till en plats i närheten av Örebro. Men längtan till Boxholm blev för stor och han beslöt sig för att återvända. Vägen han hade att vandra, dragande sitt 300 kilo tunga lass, var cirka 20 mil.

Med svår värk i benen drog han det tunga lasset, backe upp och backe ned. Under nätterna vilade han under bar himmel för att om dagarna sträva vidare mot målet.

Då ryktet om hans ankomst nådde Boxholm hade en del av bruksbefolkningen kommit till "Förstaden". Man ville se hur Stockhaus skulle klara den så kallade Konstansbacken som var mycket brant. Konstansbacken kallades förr den gata som heter Bergliden idag och som går upp ungefär mitt emot Centrumkyrkan. Stockhaus såg med intetsägande blickar på de nyfikna och sen satte han sig en stund på vagnen för att vila ut vid backens fot. Med möda reste han sig slutligen, fixade med dragremmen som han hade över axeln och stapplade med tunga steg upp mot backens krön. Ingen lär ha gjort något för att hjälpa honom.

Erik Ekströms har gjort en teckning av Stockhaus där han drar en kärra efter sig, och teckningen är säkerligen en träffande bild på hur det kan ha sett ut.

Johan Alfred Stockhaus lämnade Boxholm 1922 och han avled i Munksund strax utanför Piteå den 17 januari 1933. Varför han hamnade i de trakterna på gamla dar är okänt.

Text:
KLAS JOHANSSON
Bild: KRAFTTAGET

Det händer

Evenemangstips
i Boxholms kommun

Utställning:

Egegjordas pennor

Tommy Claesson visar sina vackra pennor på Boxholms bibliotek. Utställning i montern mellan 16 oktober till 3 november.
Tid: T o m 11-03.
Plats: Boxholms bibliotek.

Korpens tipspromenad

Kluriga frågor, motion och trevlig samvaro. Obs! Sista för säsongen! Välkomna!
Tid: Söndagar kl 9-11, t o m 10-29.
Plats: Start vid Parketten, Boxholm.

Elever från

Ateljé Kickie

Deltagare från Kickie Bergengrens akvarellkurser samlar till en utställning på Boxholms bibliotek! Bergengren håller tre kurser i akvarellteknik under terminen på sin egen ateljé, Ateljé Kickie i Vadstena. Välkomna!
Tid: T o m 11-17.
Plats: Boxholms bibliotek.

Språkcafé

Vi vill gärna att fler svensktalande gör oss sällskap. Det är en fin chans att möta nya människor och dela med dig av det dyrbaraste du har: Ditt språk!
Tid: 10-31, kl 16-17.30.
Plats: Boxholms bibliotek.

Hamlet

Inspelad föreställning från Teater Galeasen i Stockholm.
Tid: 10-28, kl 16.
Plats: Folkets hus.

Skräckskola med Camilla Jönsson

På höstlovet får biblioteket besök av ungdomsförfattaren Camilla Jönsson, aktuell med Snöängeln. Vad är det som är läskigt och varför? Vi pratar om skräck och hur du skriver en riktigt läskig berättelse. Skrivövningar som övar gestaltning och berättarteknik, allt i skräckens tecken. Från 9 år.
Tid: 10-31, kl 14.30-16.30.
Plats: Boxholms bibliotek.

Vandring med Korpen

Boxholmskorpens torsdagsvandring ute i naturen. Vi går cirka 3 timmar och stannar halvvägs för att avnjuta medhavd matsäck.
Tid: Torsdagar.
Plats: Start Folkets hus kl 9.

Sjögårpslunken

När naturen är som vackrast i sin höstkrud och luften är som klarast, då inbjuder vi traditionsenligt till löparfesten Sjögårpslunken. Mer info se: <https://deltaga.nu/tavlingar/visa/77>
Tid: 10-29, kl 10.
Plats: Boxholms skidstadion, Vivåsen.